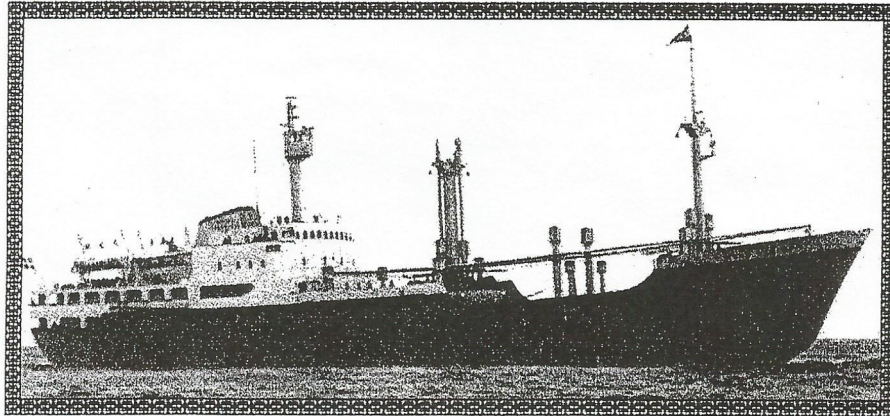

M/S "Hans Hedtoft"

Den 30. januar 1959
Forliste ved Kap Farvel i Grønland

Sendt om natten til den 30. januar sendte telegrafist Carl Dejligbjerg SOS fra telegrafrummet på grønlandsskibet "Hans Hedtoft":

"Kollideret med isfjeld på position 59gr, 30 nord, 43 gr 00 vest. Behøver øjeblikkelig hjælp".

M/S "Hans Hedtoft" var Kongelige Grønlandske Handels stolthed og var på sin jomfrurejse på vej hjem fra Grønland, da det 50 km syd for Grønlands Kap Farvel løb ind i en brandstorm, og et isbjerg skrællede bunden op på det, som kaptajn Poul L. Rasmussen i et interview før afrejsen havde kaldt "Skibet der ikke kunne synke".

Der var 95 mennesker om bord - 40 besætningsmedlemmer og 55 passagerer.

Bl.a. min far Augustinus kaldt Augo Lyng, som tidligere i folketinget havde advaret – forgæves – mod de barske vintersejladser med passagerer på Grønland.

Klokken 20.41 lokal tid modtog den lille vesttyske fisketrawler "Johannes Krüss" ordene "Vi synker langsomt" derefter hørtes ingenting. Intet svar på mange opkald.

Da det lille tyske skib nåede frem til positionen, kunne man i snefoget og de voldsomme bølger kun se 100 meter frem. "Hans Hedtoft", var intetsteds at se.

Skibet var forsvundet under havets overflade. Det blev et drama uden vidner. Uden spor. Kun redningskrans med ordene "Hans Hedtoft", fundet otte måneder efter på en sandstrand ved Keflavik i Island.

Det blev aldrig opklaret, hvordan havariet var sket. Da skibet havde lagt Kap farvel 50 kilometer om bagbord, var vejret slemt. Kuling, tæt snefog, og mange isbjerge. Tidligere om aftenen havde telegrafisten Carl Dejligbjerg i et telegram meddelt Julianehåb Radio, at "Hans Hedtoft" var stødt på et isbjerg, at nød- antennen var væltet, at lyset var gået, at skibet havde vand i maskinrummet. "Kom straks til assistance", telegraferede Carl Dejligbjerg.

Og derefter ... Ingenting.

Sådan gik det.

”Hans Hedtoft” var sejlet på trods af advarsler om vintersejlads. Advarsler, som grønlandsminister Johannes Kjærbøl havde skjult. Kjærbøl bestred kendskab til en kaptajnserklæring, der kaldte vintersejladsen for uforsvarlig, men blev imødegået af KGHs – Kongelige Grønlandske handel – direktør, Hans C. Christiansen. Der blev stillet krav om rigsret, det endte med en næse til Johannes Kjærbøl. Men hans politiske karriere var forbi. Og vintersejladserne blev indstillet.

Brev fra Lene Brandt

Lene Brandt er barnebarn af Kaptajnen på ”Hans Hedtoft” Skibsfører Poul Ludvig Rasmussen, København.

Lene og jeg mødtes første gang til Bogmessen år 2000 i København, da jeg udgivet min første bog. Ataata Min far Augustinus Lyngé, - uangalu eqqaamasakka – samt mine egne erindringer-.

Vi har desværre tabt vores forbindelse til hinanden, så jeg ved ikke hvor Lene Brandt bor nu?

KÆRE ASTRID LARSEN

MANGE TAK FOR DIT BREV OG ENDNU EN GANGE
TILLYKKE MED DIT BOG, DET ER SPÆNDENDE
LÆSNING. JEG VAR MEGET GLAD FOR AT MØDE
DIG PÅ BALLESEN OG HÅBER AT VI KAN
MØDES IGENT I DET NYE ÅR.

JEG SVARER LIDI SEJLT FOR JEG HAR HAVT
TRAKT I FORBINDELSE MED FARMORS
FØDSELSDAG. NU ER DET ENDELIG LYKKEDES
AT KOPERE DE TO ERKLÆRINGER JEG
LOVEDE DIG. DE ER FRA 1957. DET VIKTIG
DIT FAR HAVDE SIT DRAMATISKE REJSE
MED MRS. UMAMPA, OG STILLEDE SPØRGSMÅL
VED FØRSTEHÅNDET AF VINTER BEJLADNING
PÅ GRØNLAND.

DIT FØRSTE - FRA 8. MARTS 1957 - ER UDFORMET
AF SKIBSFØREREN VED DEN KONGELIGE GRØNLANDSKE
HANDEL. MIN FARFAR VAR FØRSTE FØRER. DIT
ANDEN - FRA 11. MARTS 1957 - ER SKREVET
AF EN DIREKTØR I KGH. BEGGE ERKLÆRINGER ER
HELVIS FRA "BERETNING FRA UNDERSØGELSESDOMMET
VEDR. GRØNLANDSSKIBET HANS HEDTOFT (1957)".
DIT FAR HAR ALERE SET DIT SIDSTE ERKLÆRING,
JEG SYNTES, AT DU SKULLE SE DEM BEGGE.

MANGE HUSKER

Lene Brandt

Rødovre, den 16. juni 2001

Kære Astrid Larsen

Mange tak for dit seneste brev og lånet af de mange udklip. Jeg har været meget glad for at se dem. Det er spændende læsning. Det har desværre ikke været muligt for mig, at returnere dine artikler tidligere. Jeg håber, at du kan tilgive mig.

Jeg tænker ofte på dig og håber, at det fortsat går godt med salget af din bog.

Jeg vil være glad, hvis vi kan mødes igen en dag. Det var både meget hyggeligt og inspirerende at tale med dig sidst. Derfor er det ekstra trist, at der måtte gå så lang tid.

Jeg ønsker dig og din familie en god sommer.

Mange hilsner

Lene Brandt

Erklæring 1.

Den af skibsførerne i Den kgl. grønlandske Handel afgivne erklæring af 8. marts 1957.

København, den 8. marts 1957.

Til Direktøren,
Den kongelige grønlandske Handel.

Undertegnede skibsførere erklærer herved på given foranledning, at sejlads på Grønland må anses for mere risikabel end anden normal sejlads, og at risikoen i vintermånederne er betydelig forøget, hvorfor det tilrådes at indskrænke vintersejladsen til det mindst mulige, særlig med henblik på passagerbefordring.

En absolut forudsætning for vintersejladsens gennemførelse er, at Den kongelige grønlandske Handel fortsat følger den påbegyndte linie med fornyelse af skibe til Atlantfarten, senest det projekterede ishavsskib, og at der under ingen omstændigheder må slækkes på disse krav.

Det anses endvidere for stærkt påkrævet, at man med hensyn til kystflåden tilstræber en snarlig fornyelse, da det nuværende materiel absolut ikke er tidssvarende, især ikke til den sene efterårssejlads.

Det henstilles endvidere, at der føres en sådan personalepolitik, at tilgangen af unge navigatører, der ønsker fastansættelse, sikres, da det nu på grund af den store afgang af navigatører er overdraget ganske få modne og i grønlandske farvande kendte navigatører at bære det store ansvar.

O. Møller.
Skibsfører.

P. L. Rasmussen.
Skibsfører.

M. Froulund Sørensen.
Skibsfører.

G. Hansen.
Skibsfører.

S. Th. Sørensen.
Skibsfører.

O. H. Schmidt.
Skibsfører.

J. B. Junker.
Skibsfører.

Erklæring 2

Den af skibsførerne afgivne erklæring af 11. marts 1957.

København, den 11. marts 1957.

Til direktøren,

Den kongelige grønlandske Handel.

I anledning af, at man offentligt har rejst spørgsmålet om, hvorvidt det er forsvarligt at gennemføre passagersejlad på Grønland om vinteren, skal undertegnede skibsførere i Den kongelige grønlandske Handel udtale:

På alle årstider er Grønlandssejlad vanskeligere og mere risikofyldt end nogen anden sejlad, men dette gælder selvfølgelig især sejlad i vintermånederne. Vintersejlad på Grønland kræver derfor ikke blot et dygtigt og erfarent mandskab, men også hensigtsmæssigt konstruerede specialskibe og iøvrigt i enhver henseende første klasses materiel.

Vi anerkender og værdsætter, at Handelens atlantgående skibe, d. v. s. både »Umanak« og den gamle »Disko«, opfylder disse krav, og af hensyn til passagerers og mandskabs sikkerhed håber vi, at de bevilgende myndigheder også med hensyn til det nye Atlantskib, som er under bygning, vil følge Handelens krav til skibets konstruktion og udstyr.

Den situation, som »Umanak« kom ud i på sidste rejse, viste klart, at det ville være uforsvarligt at slå af på de krav, som Handelen har stillet, støttet af den erfaring, som Handelens skibsførere har

indhøstet igennem mange årtiers besejling af Grønland.

Vi ved, at der i Grønlandsfarten – ligeså lidt som i anden Atlantfart – ikke kan skabes absolut sikkerhed, men vi henstiller indtrængende til de bevilgende myndigheder, at man i det omfang, det på nogen måde er muligt, imodekommer forslag til betryggelse af sejladsen på Grønland.

Det er vor overbevisning, at det med specialbyggede Grønlandsskibe er rigtigt at fortsætte den gennem mere end 10 år udførte vinterbesejling af Grønland.

Det anses endvidere for stærkt påkrævet, at man med hensyn til kystflåden tilstræber en snarlig fornyelse, da det nuværende materiel ikke er tidssvarende, især ikke til den sene efterårssejlad.

Det henstilles endvidere, at der føres en sådan personalepolitik, at tilgangen af unge navigatører, der ønsker fastansættelse, sikres, så Handelen ikke kommer i den situation, at kun få modne og i grønlandske farvande kendte navigatører skal bære det store ansvar.

G. Hansen.

O. H. Schmidt.

J. B. Junker.

O. Møller.

M. Froulund Sørensen.

P. L. Rasmussen.

S. Th. Sørensen.

Skibsfører Poul Ludvig Rasmussen, København
Overstyrmand Helge Martin Bantz, København
2. styrmand Hans Richard Jacobsen, København
3. styrmand Ulf Frands Ole Hermann Kaulbach, København
Telegrafist Carl Dejligbjerg, Pindstrup
Maskinchef Svend Aage Christensen, København
2. maskinmester Holger Sindal Nielsen, København
3. maskinmester Frank Willy Rasmussen, Nykøbing Falster
Elektriker Andreas Valdemar Jacobsen, København
Maskinassistent Preben Viggo Poulsen, Aalsgaarde
Maskinassistent Poul Kjærbølling, København
Maskinassistent Jørgen Bent Poulsen, Helsingør
Bådsmand Berthel Hohlmann, København
Tømmermand Jørgen Andersen, København
Matros Oluf Carl Thøgersen, København
Matros Niels Julius Ingvard Olesen, København
Matros Erik Jensen, København
Matros Henry Lind Larsen, København
Matros Hans Rasmussen, København
Ungmand Peder Thomsen, Havnsø, pr. Føllenslev
Motormand Harald Hans Emil Albert Bremer, København
Motormand Jens Erik Nielsen, København
Motormand Albert Samø, København
Læge Poul Erik Bentzen, København
Hovmester Christian Jepsen, København
Kok Orla Gerner Jensen, København
Ungkok Paul Otto Eduard Gartov, København
Pantrymand Jørgen Henning Lund, København
Kahytjomfru Ruth Erna Møller, Blære, Jylland

De omkomne 2

Kahytsjomfru Ruth Esther Jensen, København
Kahytsjomfru Grethe Henriksen, København
Kahytsjomfru Olga Marie Andersen, København
Kahytsdreng Sten Hansen, København
Kahytsdreng Torben Luther, København
Kahytsdreng Bent John Busborg, København
Kahytsdreng Holger Nielsen, København
Kahytsdreng Verner Christiansen, København
Koksmath Henning Jensen, København
Messedreng Gerner Børge Svensson, København
Tømrer Christian Bent Bagger, Lemvig
Stationsleder, civilingeniør Anders Thybo Berthelsen og søn Peter,
Prins Christian Sund
Frøken Anne Sofie Møller Christensen, Harbøre
Tømrer Carl Adel Christensen, Vejleby pr. Hørve
Fru Dorthea Sofie Christensen, Frederiksberg
Fru Idun Christensen, Julianehåb
Kæmnerassistent Kamma Annine Christensen, Grindsted
Fru Augusta Johanne Henriette Danielsen, Julianehåb
Landsrådsmedlem Carl Anders Olsen Egede, Narssaq
Efterskoleforstander Halfdan Egeskjold og hustru,
lærerinde Ruth Gerda Egeskjold, Julianehåb
Snedker Poul Villy Ekberg, Frederiksberg
Arkitekt René Weber Estrup, Godthåb
Lærling Olavur Gudjohnsen, Narssaq
Elektriker Bent Christian Bannebjerg Hansen, Espergærde
Fru Iris Munk Hansen, Julianehåb
Tømrer Karl Kristian Frederik Hansen, Snesev
Fru Ellen Dagmar Stine Høegh og datter Pia Høegh, Julianehåb
Fru Kirsten Else Safira Jensen og søn Knud Lyng Jensen, Godthåb
Journalist Anders Johansen Kjær, Godthåb
Maskinarbejder Poul Kjær, Frederiksberg
Assistent Edmund Nielsen Lagoni, Ribe
Overmontør Gunnar Kirk Larsen, Viby, Jylland

De omkomne 3

Tømrer Knud Erik Larsen, Kalundborg
Lærer Anker Faarbæk Lemvig, Godthåb
Assistent Alex Nicolaj List, Sukkertoppen
Folketingsmand Augustinus Telef Nis Lyng, Godthåb
Maskinarbejder Jørgen Lynnerup, København
Tømrermester Poul Vilhelm Madsen, Charlottedals Skov, Slagelse
Lærling Louis Meyer, Julianehåb
Tandlæge Birthe Møller, Fruens Bøge
Rørlægger Karl Hermann Nielsen og hustru Agathe Nielsen med
datter Margit Nielsen og søn Ulf Nielsen, Julianehåb
Læge Sigurd Nielsen, Godthåb
Bygningskonduktør Christian Lund Retz Nissen, Vamdrup
Snedker Henning Verner Olesen, Hjortlund, Gredstedbro
Telegrafist Lars Christian Olsen, Holsteinborg
Jordemoder Marie Charlotte Margrethe Kristiane Olsen, Julianehåb
Økonomaassistent Rigmor Olsen, Aakirkeby
Frøken Ane Kathrine Petersen, Julianehåb
Tømrer Egon Rasmussen, Præstbro
Arkitekt Preben Saggau, Godthåb
Tømrermester Søren Hansen Salling, Julianehåb
Garantimester Svend Erik Hjalmar Sandin, Kristinehamn, Sverige
Civilingeniør Adalbert Schula, København
Assistent Jørgen Skærbo og hustru Kirsten Brynhild Skærbo
med datter Annette Naja Skærbo, Julianehåb
Tømrer Richard Sørensen, Ejerslev, Mors
Stud. polyt. Villy Bernhard Underbjerg, Gentofte

3.

Der kan temmelig sikkert laves mindre plads til emnet? Men jeg er ikke helt tjek på det.
Nogle gange mangler jeg en assistance.

Venlig hilsen

Astrid Lyng Larsen
Aase Hansens Vej 13 st.
3300 Frederiksværk

Tlf: 29 63 72 74

e- mail: af.larsen@post.tele.dk